

Senyor Kissinger, l'Iraq ha esdevingut un veritable problema per als Estats Units, com a potència mundial. Què és el que hauria de passar perquè l'Iraq assolira l'estabilitat i continuara unit?

—L'Iraq ja no és només un problema per als EUA. Independentment de l'opinió de cadascú sobre les decisions passades, si els islamistes radicals arribaren al poder, tots els països amb gran quantitat de població islàmica en patirien les conseqüències. En regions com ara el sud-est asiàtic, o fins i tot a l'Índia, ho veurien com una victòria dels jihadistes sobre el món tècnicament més desenvolupat, contra el qual tenen declarada una guerra. A l'Iraq, som enmig d'un procés electoral. Després d'aquest procés, hauríem de seure amb els nostres aliats, i amb tots els països involucrats, i mirar de trobar una solució per estabilitzar la situació. El reconeixement internacional és una part important d'aquesta estabilitat.

—Però sembla que als Estats Units se'ls acaba l'optimisme. La major part dels ciutadans americans pensen que la intervenció militar va ser un error. La guerra s'ha perdut, a casa?

—Tinc experiència en aquesta mena d'assumptes, d'ençà de la guerra de Vietnam. Veig la guerra d'Iraq des d'aquesta perspectiva. El Govern de Nixon, al qual vaig pertànyer com a conseller de Seguretat Nacional, va heretar una guerra que no havia declarat. Alguns membres del Govern que va començar la guerra després es van afegir al moviment pacifista. Volíem aturar tot allò, però sense que perillara l'estabilitat internacional. Tampoc no volíem espantillar el paper que havia representat Amèrica a l'hora de defensar els seus aliats.

—De quina manera es poden aconseguir aquests dos objectius, a l'Iraq?

—Evidentment, no podem comparar tots els aspectes de la situació a l'Iraq amb el Vietnam. Però, per tal de posar fi a la guerra de l'Iraq, necessitem entaular un procés de diàleg adequat, als EUA, i necessitem també la bona voluntat de totes les parts implicades. No té cap sentit, ara per ara, establir calendaris per a la retirada de les tropes de l'Iraq. Podem permetre la destrucció de

“L'accés a l'energia, avui, no és només un problema econòmic, sinó polític”

L'exsecretari d'Estat nord-americà Henry Kissinger, de 82 anys, parla dels riscos de la guerra amb l'Iraq, dels desacords amb Europa i del futur paper de la Xina en la política global.

l'Iraq, per culpa de les nostres batalles internes? En això, ja hi tinc experiència. Tothom hauria de fer els possibles per acabar la guerra de la manera més responsable.

—**Vau criticar els europeus perquè dèieu que no havien ajudat prou, a l'Iraq. Què haurien de fer ara?**

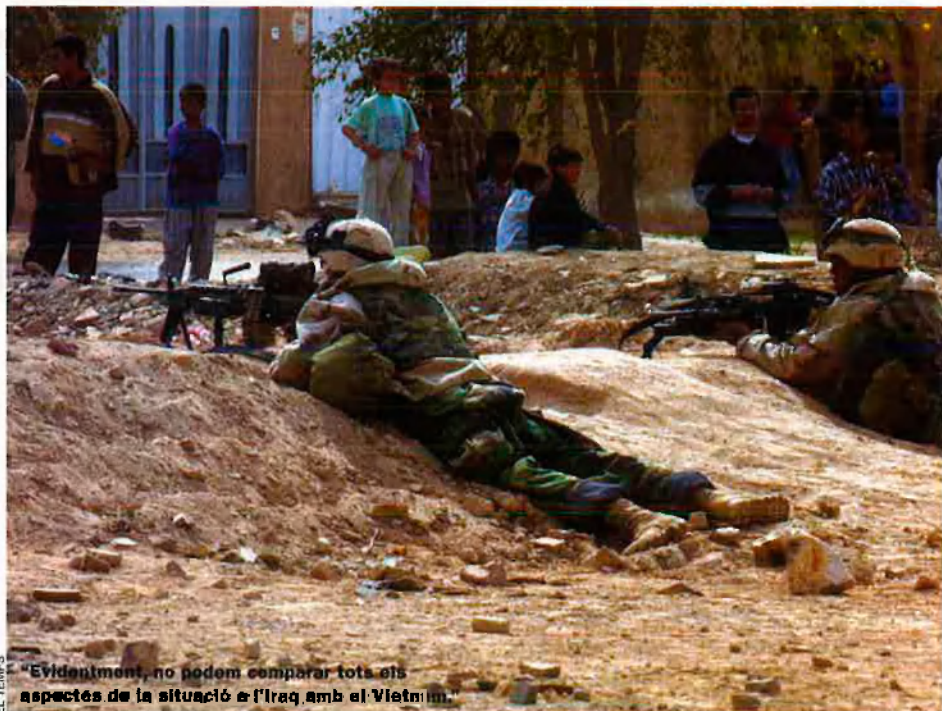
—Ara que els iraquians ja han votat i que hi ha nou govern a Alemanya, caldria parlar-ne. Pel que fa a la visió dels americans, sobretot els neoconservadors van generar un sentiment de malafiança envers Europa. En el passat, quan es creava una situació semblant, establíem un diàleg per tal de resoldre les diferències. Les eleccions del 2002 a Alemanya, però, van exacerbar el problema. El canceller Schröder va fer de la qüestió iraquiana, juntament amb un cert antiamericanisme, el puntal de la seua campanya. Com a resultat d'això, la política exterior alemanya va perdre la flexibilitat que l'havia caracteritzada en les relacions amb Amèrica.

—**Però França encara va provocar més les ires dels EUA.**

—Al meu parer, allò era més un conflicte personal entre els líders de tots dos països, que va impedir qualsevol tipus de compromís. En principi, la gent de Washington estaven convençuts que, al final, després de les converses al si del Consell de Seguretat de les Nacions Unides, França hi estaria d'acord, de la mateixa manera que ho havia estat abans de la guerra del Golf, el 1991. Segurament, hi hauria imposat algunes condicions més. De fet, ja hi havia un portaavions francès camí del mar Roig. Però, tan bon punt els alemanys es van mostrar inflexibles, França va haver de decidir si deixava els seus veïns aïllats al mig del continent —la qual cosa hauria implicat que el paper de líder contra l'unilateralisme americà hauria recaigut únicament en Alemanya. No tinc cap interès a criticar ningú, només anàlitz de quina manera el comportament d'Alemanya, de França i dels EUA ha portat a la crisi actual.

—**Quines eren les causes de fons, d'aquesta greu disputa?**

—L'ànima europea ha sofert canvis dràstics. Al capdavant, l'estat nació és una invenció europea. L'estat considerava el sacrifici dels seus ciutadans com a via legítima d'aconseguir objectius de política exterior. Durant la postguerra

EL TEMPS "Evidentment, no podem comparar tots els aspectes de la situació a l'Iraq amb el Vietnam."

de la Segona Guerra Mundial, encara hi havia líders europeus que representaven països dèbils, però que tenien un sentit de la política exterior. En canvi, avui dia, hi ha polítics al capdavant de països força poderosos, els ciutadans dels quals no estan disposats a sacrificar-se per l'estat. Europa permet que s'esborri progressivament l'estat nació clàssic, perquè no té una comunitat emocionalment i logísticament organitzada, com uns Estats Units d'Europa, que la substituesca. Els Estats Units d'Amèrica, però, encara són un estat nació tradicional.

—**La democràcia a l'Iraq i al Pròxim Orient és la solució al problema?**

—El concepte occidental de la democràcia es basa en la possibilitat que el perdedor d'unes eleccions té de guanyar-les la propera vegada. En els països dividits ètnicament o religiosament, en què les minories no conviuen pacíficament, la democràcia no pot garantir l'equilibri necessari. Cada vegada que un grup ètnic té accés a les armes, no ens ha de sorprendre que l'exèrcit del nou estat siga considerat per part de la població com una milícia ideològica.

—**Sou considerat el principal advocat de l'escola de pensament realista, que atorga una importància molt gran a l'estabilitat en les relacions internacionals. També sou escèptic pel que fa als grans canvis, com els que**

els neoconservadors desitgen per al Pròxim Orient. Hi ha una tornada dels polítics del vostre tarannà?

—Per mi, el realisme en política exterior implica una anàlisi acurada de tots els aspectes pertinents, abans de prendre una decisió. És l'única manera d'avançar des d'allà on et trobes, cap a un altre lloc. Als realistes no ens preocupa tant el poder com la gent es pensa. El realisme es construeix per mitjà d'un conjunt de valors clar, per tal com les decisions de política exterior més difícils se solen decidir per una ínfima majoria. Si no gaudírem d'un cert sentit del que està bé i del que no ho està, ens ofegaríem en un riu de decisions difícils i pragmàtiques. Fins i tot Bismarck pensava que el millor que pot fer un polític és "assegurar-te que veus el Senyor marxant tot al llarg de la història universal. Aleshores, t'enganxes a la seua roda i intentes arribar al més lluny possible".

—**Actualment, escriu un llibre en què proveu d'establir les diferències principals entre els estadistes i els profetes.**

—Sí, els estadistes pensen en termes d'història i veuen la societat com un organisme. Els profetes, en canvi, creuen que poden assolir objectius absoluts en un futur proper. Aquests croats han matat molta més gent que els estadistes.

—**Uns dels profetes va ser Mao, el qual, en un nou llibre, que ha creat**

molta expectació, és considerat l'assassí en massa del segle XX.

—És cert que va provocar molt de patiment al seu poble, i és un exemple dels profetes als quals faig referència en el llibre. Quan Richard Nixon es va reunir amb Mao l'any 1972, li va dir que els seus ensenyaments havien transformat la cultura i la civilització xineses. Mao li va contestar: només he canviat Pequín i uns quants barris. El seu malson era que, després de vint anys de lluita i de tots els esforços per crear una societat comunista, havia aconseguit ben poques coses perdurables. Això el va portar a sacrificar cada vegada més gent per tal d'aconseguir veure resultats en vida. Pensava que, si no, el seu llegat seria destruït.

—La ironia de la història és que, al final, els profetes provoquen la seua pròpia fallida.

—Efectivament, entren en una espiral de violència que, finalment, provoca el seu derrocament.

—Qui us mereix més respecte, com a estadista, Bismarck o Churchill?

—També respecte molt Charles de Gaulle. Valore Bismarck, amb restriccions. Va unificar Alemanya, cosa que cap dels seus predecessors no va poder aconseguir. Però va llegar als seus successors una tasca que els sobrepassava. Per a Bismarck, la política exterior era, sobretot, l'equilibri de poder. Els qui el

van succeir no gaudien de la prudència que ell va demostrar.

—Tornant als líders actuals, la política exterior americana ha canviat en els darrers mesos. Un dels membres de l'anomenat "eix del mal", Corea del Nord, rebrà milers de milions de dòlars en ajuda humanitària a canvi d'aturar la cursa nuclear militar. I, malgrat les reculades, Bush restaura la diplomàcia amb l'Iran. Aquest canvi de direcció respon a una convicció real o a la pura necessitat?

—Pel que sé, l'administració nord-americana no se sent tan pressionada com es pensa la premsa. A més, els polítics americans solen ser més pragmàtics que no filòsofs. Ningú de Washington m'ha dit que ara preferesquen el multilateralisme. Pel que fa a Corea del Nord, sóc optimista. No és un problema americà, només. La proliferació de les armes de destrucció massiva ens afecta a tots. Ni el Japó, ni la Xina, ni Rússia volen una altra potència nuclear a l'Àsia. Aquesta comunió d'esforços ha de donar resultats per força. Hi haurà alguns estira-i-arrosses, pel que fa als detalls, però les decisions bàsiques ja s'han pres.

—Sou optimista, també, a l'Iran?

—En un moment o altre, caldrà prendre la decisió més important, a Washington. La qüestió és qui anirà més lluny, si els qui creuen en el canvi de règim o els que estan a favor de la negociació. Però deixeu-me destacar una cosa: jo formava part dels processos de presa de decisions quan hi havia dues superpotències. Aleshores, estàvem segurs que havíem d'exercir molta contenció per tal de no encetar una guerra atòmica. Imagineu-vos com era, de complicat, intentar imaginar el possible comportament del nostre contrincant. Tot el sistema de relacions internacionals ha de canviar. Hem de tenir en compte això, quan parlem de l'Iran. Els països democràtics han de prevenir les conseqüències de la proliferació de les armes nuclears i preguntar-se què haurien fet si les bombes de Madrid hagueren estat nuclears; o si els terroristes de Nova York hagueren emprat armes nuclears; o si 50.000 persones hagueren mort a Nova Orleans com a conseqüència d'un atac nuclear. El món seria molt diferent del que és ara. Per totes aquestes raons, ens hem de

preguntar quanta energia volem esmerçar per lluitar contra la proliferació de les armes nuclears.

—En quin moment hauria de començar a intervenir el Consell de Seguretat de les Nacions Unides, pel que fa al programa atòmic de l'Iran?

—Hauríem d'evitar una altra confrontació en el Consell de Seguretat fins que no sapiguem exactament què volem i què som capaços d'aconseguir. Iran és més important que Corea del Nord. És un país més significatiu, i hi ha més opcions.

—Hi ha una opció militar?

—Tàcticament parlant, no seria assenyat bandejar una opció militar. Però cada vegada que algú diu que els EUA s'haurien de plantejar aquesta via, tot hom es posa les mans al cap. Cal que estiguem d'acord en els perills de la proliferació. I no vull dir que necessitem, simplement, una altra reunió de ministres d'Afers Estrangers. Hauríem d'estudiar quines mesures de pressió i quins incentius tenim a l'abast. Però cal que l'Iran entenga, també, que parlem seriosament. Naturalment, ningú no desitja una altra crisi en aquella regió.

—Al Pròxim Orient, sembla que tot, al capdavant, es resumeix en els interessos estratègics i en el petroli. Una vegada vau escriure: "L'accés als recursos naturals esdevé una qüestió de supervivència per a molts països. Seria una ironia que la història del petroli fóra l'equivalent modern de la disputa per les colònies en el segle XIX." El joc ha començat?

—En certa mesura, sí. L'accés a l'energia, avui, no és només un problema econòmic, sinó polític. Com que els recursos són limitats i la demanda augmenta, els països consumidors haurien de posar-se d'acord abans que la competició mene a tensions serioses.

—El conflicte està encapçalat per la fam d'energia que té la Xina?

—La Xina necessita desenvolupar-se econòmicament, però es crearan encara més països industrialitzats que provocaran encara més competitivitat pels recursos.

—Hi ha polítics a Amèrica que voldrien comportar-se tan durament amb la Xina com ho van fer amb la Unió Soviètica. Seria bo?

—El repte és que la Xina és un país molt poblat que sistemàticament treballa

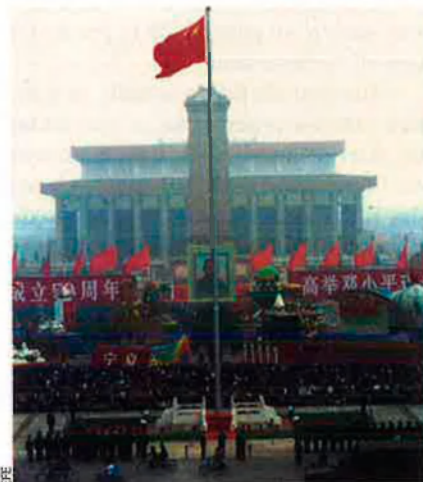
per aconseguir un desenvolupament econòmic cada vegada més gran, i que ambiciona un creixement insospitat. Això implica que el centre de gravetat de la política global va decantant-se, des de l'Atlàntic, cap al Pacífic. No podem enfrontar-nos a aquest repte per mitjà de la confrontació militar o ideològica.

—**La Xina ha après la lliçó de la caiguda de la Unió Soviètica: sap que ha de desenvolupar-se econòmicament i conservar l'estabilitat, sense abandonar la doctrina comunista.**

—La Xina és un estat unipartidista, i el partit es diu comunista. Però el sistema no es basa en la planificació centralitzada. Això vol dir que la gent pot prosperar d'una manera que els soviètics no van poder mai. El sistema soviètic va ser sempre estalinista, fins i tot durant les fases de reforma. Però, tard o d'hora, les noves classes socials xineses, emergents gràcies a aquest mateix progrés econòmic, s'hauran d'integrar en el sistema polític. Res no garanteix que la transició siga suau.

—**Podria el nacionalisme ocupar el lloc de la ideologia regnant a la Xina?**

—Estic en contra de la consideració de la Xina com el dimoni de la comunitat global. La Xina ha entès molt més de pressa que altres països el que vol dir la globalització, i el que requereix. El país ha entès com aprofitar les innovacions en benefici propi. L'Índia també va per aquest camí. Cap d'elles no

“La Xina és un estat unipartidista, i el partit es diu comunista.”

són nacions en el sentit europeu del terme, sinó comunitats culturals amb un mercat immens. El repte de futur és trobar una manera de tractar-los.

—**A Amèrica hi ha gent que espera supervisar el creixement de la Xina, i controlar-lo d'alguna manera.**

—He afirmat sovint que aquesta dèria per ensenyar-li a la Xina com s'ha de comportar a nivell internacional és un error. Quan es van crear els Estats Units, ja feia milers d'anys que existia la Xina. Pot molt bé ser que el mateix poder creixent de la Xina li ajude a estabilitzar-se. Mentre no s'esmicole aquest immens imperi, esdevindrà un factor important en la política global.

—**Quan parlem de la Xina, demostreu que li teniu un gran respecte.**

—Ja fa trenta anys que segueix aquest país i he quedat impressionat de la manera tan lògica i assenyada que té d'enfrontar els problemes. És obvi que el sistema internacional es podria desequilibrar com a conseqüència de la puixança xinesa (si no ens preparem per a la nova situació de competitivitat). Però estem parlant de reptes econòmics, no d'agressions com les que feia Hitler.

—**Creieu que el món és ara més pacífic que en temps de la guerra freda?**

—Ara és quan comencem a explicar la guerra freda. Fins i tot durant les crisis de la guerra freda vam estalviar la mort a milions de persones. Havíem d'amenaçar l'altra potència per tal d'evitar una agressió. No eren temps feliços, ja ho sé. Vam tenir sort, perquè la Unió Soviètica era més dèbil del que pensàvem aleshores. Actualment, el món està canviant. Això provoca por, però també genera oportunitats. M'agradaria fer una crida als estadistes d'avui perquè no permeten que les seues decisions estiguen dirigides per la por.

**Georg Mascolo
Gerhard Spörl**

© Der Spiegel – EL TEMPS

Trad.: Maite Insa

Interiors

Llibert Ferri

Ofensiva homòfoba a Polònia

Temps de foscor per als gais, les lesbianes i els transsexuals de Polònia. L'ofensiva homòfoba de la dreta nacionalcatòlica ha fet saltar les alarmes de les associacions homosexuals, fins el punt que la presidenta de Lambda-Varsòvia, Yga Koszewska, ha declarat que molts gais i lesbianes es plantegen abandonar el país. Mentrestant, el destacat activista Szymon Niemiec no s'està de comparar les sentències homòfobes de la dreta electoralment triomfant amb les primeres amenaces en l'Alemanya de Hitler.

I és que repassant la col·lecció de declaracions dels nacionalcatòlics es pot arribar a sentir por. El primer ministre *in pectore* Kazimierz Marcinkiewicz no s'ha estat de definir com a “infecció” la visibilitat de gai-lesbianes i no ha amagat que és

partidari d'impedir l'accés dels homosexuals a professions com ara l'ensenyament. Desafortunadament Marcinkiewicz es pot permetre complir les seves amenaces a la vista dels sondatges d'opinió pública, que asseguren que només un 20% dels polonesos admetria que el professor o professora del seu fill fos gai o lesbiana; menys d'un 22% donaria suport al matrimoni entre persones del mateix sexe, i tan sols un 4% considera l'homosexualitat com un fet “normal”.

Tot això passa en un país on encara ressona l'afer del bisbe de Poznan, Julius Paetz, que fa tres anys va ser acusat d'abusar sexualment dels seminaristes. L'aleshores papa Joan Pau II va fer tot els possibles per protegir-lo, però finalment el bisbe Paetz va haver de plegar. Per a una Polònia on religió, nació i heterosexualitat han d'anar unides, ser dissident és un pecat antipatriòtic imperdonable.

llibertferri@telefonica.net